

УДК 327(477):329(477)УДАР

Роман Сулік

магістр факультету міжнародних відносин

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Сергій Кулик

кандидат політичних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ПИТАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «УДАР (УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ АЛЬЯНС за РЕФОРМИ) ВІТАЛІЯ КЛИЧКА»

Розглянуто питання зовнішньої політики України у політичній програмі й діяльності партії «УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка».

Ключові слова: зовнішня політика України, політична діяльність, програма партії «УДАР».

Постановка наукової проблеми та її значення. В Україні зростає увага до міжнародних проблем і становища нашої держави в сучасному світі. Неодмінною умовою успішної реалізації Україною своїх можливостей є її активне і повномасштабне входження до світового співтовариства. Попри всі розмови про економічну та соціальну політику, відчутно брак уваги до питань зовнішньої політики України, а також певна односторонність у її баченні у передвиборчих програмах політичних партій. Тому постає необхідність дослідження міжнародних зв'язків та позиції партії «УДАР» щодо зовнішньополітичної діяльності України в майбутньому.

Мета дослідження – дослідити питання зовнішньої політики України у політичній та передвиборчій програмах партії «УДАР».

Завдання: з'ясувати оцінку сучасного зовнішньополітичного курсу України партією «УДАР»; проаналізувати зовнішньополітичні цілі партії «УДАР» у її політичній програмі.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Зовнішня політика України – це сукупність відносин України з іншими державами світу та міжнародними організаціями. Питанню зовнішньої політики у політичних програмах партій приділено багато уваги, бо успішні зовнішньополітичні відносини позитивно впливають на внутрішньополітичну ситуацію в державі. Партія «УДАР» В. Кличка є молодого політичною силою, а тому у її діяльності відчутно нове бачення міжнародних відносин України.

«УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка» – політична партія, яку очолює Герой України, чемпіон світу з боксу В. Кличко. 24 квітня 2010 р. під час позачергового VII з'їзду політичної партії «Нова країна» було прийняте рішення про зміну її назви на «УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка». 07 липня 2010 р. нову назву партії зареєстрували у Міністерстві юстиції України [2].

У статуті партії «УДАР», що був затверджений 02 вересня 2010 р., у пункті 2.2. зазначено: «партія бере активну участь у просуванні України до рівня найрозвинутіших держав світу». У пункті 2.3. зазначено таке: «партія підтримує міжнародні зв'язки з політичними партіями, громадськими організаціями інших держав, міжнародними та міжурядовими організаціями, засновує міжнародні спілки» [9]. Таким чином, уже в основоположному документі партії зазначені основні цілі та напрямки діяльності цієї політичної сили у зовнішній політиці України.

Зовнішню політику України у політичній програмі, прийнятій при формуванні партії у 2010 р. і діяльності партії, визначили виходячи з відповіді на три ключові питання: 1) Якою є зовнішня політика України сьогодні? 2) Якою має бути зовнішня політика? 3) Як цього досягти? [7].

Актуальність першого питання розглянуто у програмі партії «УДАР» у таких аспектах: *Кон'юнктурність замість послідовної стратегії*. Тобто, чинна влада переглядає стратегічні цілі у сфері зовнішньої політики і національної безпеки залежно від кон'юнктурних обставин і тиску іноземних держав. Це послаблює українські міжнародні позиції і шкодить інтересам кожного з українських громадян.

Громадянське суспільство – поза участю у міжнародній політиці, тобто зовнішньополітична діяльність України відбувається без залучення зацікавлених соціально активних груп населення держави і без використання потужних ресурсів громадянської дипломатії.

Невідповідність «позаблокового» статусу наявним ресурсам для протидії загрозам. Тут мається на увазі те, що сучасні загрози – тероризм, наркотрафік, торгівля людьми, епідемії, кібернетичні атаки та інформаційні війни – не зважають на кордони. Національні уряди не здатні самостійно протидіяти глобальним загрозам.

Україна може ефективно захищати своїх громадян лише за участі у міжнародному співробітництві у сфері безпеки, перш за все, через участь у спільній та ефективній системі колективної безпеки на європейському та євроатлантичному просторі.

Проблематика другого питання програми партії розкрито у таких складових: *Єдність цінностей та інтересів – цілісність зовнішньої політики*. Зовнішня політика має бути цілісною системою і повинна визначатися потребами людей і цілями розвитку заможної держави, вільного суспільства, конкурентоздатної економіки. Невід'ємною складовою ціннісно-орієнтованої зовнішньої політики України є чесність і прозорість дій, відмова від закулісної дипломатії, відстоювання українських інтересів, послідовність у виконанні взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Багатопартнерство замість багатовекторності. Україна відіграє важливу роль у справах миру, стабільності та розвитку в Центральній-Східній Європі. «УДАР» зацікавлена в тому, щоб довкола кордонів України існували демократичні, стабільні і заможні країни, з якими можна б було підтримувати відносини добросусідства, вільно торгувати та подорожувати. У намірах політичної сили посилити багатосторонню дипломатію України і її співпрацю з ООН, ЄС, НАТО, ОБСЄ, Радою Європи, а також у складі регіональних організацій, до яких належить Україна.

Раціональність замість «прагматизму». Керівники партії наголошують на тому що потрібно відмовитися від егоїстичного «прагматизму» великих українських корпорацій, який визначає сьогодні зміст зовнішньої політики влади і полягає в обміні частини національного суверенітету на дешеві енергоресурси чи ринки збуту. На їхню думку, зовнішня політика держави має за мету досягнення довгострокової загальнонаціональної вигоди. Для цього необхідно раціонально використовувати сучасні засоби зовнішньої політики: участь у міжнародних організаціях, у т. ч. у миротворчих операціях, нарощення та застосування «м'якої сили», що сприяє зміцненню іміджу та репутації держави в світі.

Як відповідь на третє питання партія «УДАР» пропонує такі варіанти:

Інтеграція України до європейської спільноти. Україні належить укласти та ратифікувати Угоду про асоціацію з ЄС, переговори про укладення якої розпочали ще 05 березня 2007 р. [11] і є в планах її підписання у першій половині 2013 р., після того як 30 березня 2012 р. глави делегацій на переговорах України і ЄС парафували Угоду про асоціацію, включаючи поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі [10].

Очевидно, що підписання та ратифікація Угоди про асоціацію – лише стартова позначка процесу інтеграції. В Україні можливе здійснення ґрунтовних реформ у сфері юстиції, свободи і безпеки, що відкриють шлях до безвізового режиму з ЄС та у перспективі – до інтеграції України до європейських ринків праці та Шенгенського простору. Першочерговими заходами стануть налагодження співпраці в правоохоронній та судовій сферах, спільна боротьба з організованою злочинністю та корупцією, тероризмом та наркотрафіком.

З метою налагодження добросусідських відносин з Росією «УДАР» планує вирішити

такі питання:

1) Відміна бар'єрів для вільних подорожей та спілкування людей, підтримання родинних зв'язків. У першу чергу: скасування митного контролю та черги для громадян на українсько-російському кордоні; ліквідація т. зв. «чорних списків»; спрощення реєстрації громадян; спрощення усіх процедур для ведення бізнесу та торгівлі.

2) Забезпечення державної підтримки українців та українських організацій в Росії: школи, кафедри в університетах, культурні центри, театральні та кінофестивалі, молодіжні обміни, спортивні змагання, оздоровчі програми.

3) Укладення за сучасними європейськими стандартами нової Угоди про належний правовий та соціальний статус трудових мігрантів, що передбачає в т. ч. вільний та гарантований державами переказ зарплат та пенсій незалежно від місця проживання громадянина.

4) Укладення міжурядової угоди про спрощений та безмитний збут на російському ринку української сільськогосподарської продукції, металургійної та машинобудівельної продукції тощо.

Україна – активний суб'єкт міжнародної політики на євроатлантичному просторі. Лідер партії «УДАР» В. Кличко бачить Україну активним учасником міжнародної політики на євроатлантичному просторі. Партія готова використати для цього як можливості розвитку двосторонніх відносин з окремими країнами, так і потенціал трансатлантичних міжнародних організацій – ОБСЄ та НАТО. Активним буде продовжено відносини стратегічного партнерства із США.

Співпраця з новими світовими і регіональними лідерами. Нині на світовій арені збільшується кількість впливових учасників міжнародного співробітництва. Україна повинна увійти до числа найбільш розвинених держав, об'єднаних у форматі Великої Двадцятки. Політична партія «УДАР» виступає за нові і найтісніші відносини з такими партнерами, як Німеччина, Туреччина, Китай, Індія та Бразилія.

Щодо міжнародної діяльності, то вона є одним із пріоритетних напрямків роботи партії «УДАР». Вкрай важливими складовими для діяльності партії є налагодження широкої та ефективної співпраці із міжнародними інституціями, партіями, неурядовими організаціями, міжнародними фондами з метою донесення до світової спільноти українських цінностей: демократія, дотримання прав людини і громадянина, соціальний добробут, стабільна політична та високо розвинена економічна системи [4].

У 2010 р. партія «УДАР» встановила партнерські відносини з Фондом Конрада Аденауера (ФРН), Національним Демократичним Інститутом, Міжнародним Республіканським Інститутом (США) [5] та іншими організаціями, що сприяють встановленню взаємовигідних та перспективних міжпартійних контактів у державі.

Серед політичних партій, з якими Український Демократичний Альянс за Реформи співпрацює, чільне місце займає Християнсько-Демократичний Союз Німеччини. У січні 2011 р. лідер партії «УДАР» В. Кличко здійснив візит до Берліну в рамках програми «Німецько-український політичний діалог». Було проведено низку зустрічей із німецькими політиками. Тематами для обговорення були питання співпраці між двома країнами, перспективи європейської інтеграції України та можливі перепони на шляху до ЄС. «Сьогодні у німецькому політичному істеблішменті одностайно визнають культурну та ментальну близькість України до Європи. Водночас головною умовою для зближення України і ЄС тут вважають збереження демократичного шляху розвитку для України. Адже не можна говорити про європейський вибір, коли в країні фактично посилюється авторитарний режим, згортаються демократичні права та свободи, переслідують політичних опонентів», – зазначив В. Кличко.

Перспективам діалогу між політичними партіями двох країн була присвячена зустріч лідера партії «УДАР» із заступником голови фракції ХДС/ХСС у Бундестазі А. Шоккенхофом. Він зазначив, що для правлячої політичної партії Німеччини – Християнсько-демократичного союзу – вкрай важливо бачити на українській політичній арені нових надійних партнерів, які б серйозно ставилися до реалізації європейських стандартів у політиці. «У цьому сенсі партія

«УДАР» виглядає для нас як перспективний і довготривалий партнер. Наш досвід та спільні програми, що їх ми зможемо втілити вже найближчим часом, стануть у нагоді у подальшій роботі партії, у тому числі – під час майбутньої парламентської кампанії». Віталій Кличко також провів зустрічі з держсекретарем Міністерства зовнішніх справ ФРН Вольфом-Ругартом Борном та віце-президентом парламенту Берліна У. Леманом-Браунсом. На завершення було також заплановано візит В. Кличка до Відомства Федерального канцлера Німеччини [12].

У жовтні 2011 р. делегація партії «УДАР» на чолі із В. Кличко здійснила офіційні візити до ФРН та США. У рамках першого візиту було проведено зустрічі із Президентом ФРН К. Вульфом, представниками місцевого самоврядування та учасниками з'їзду Молодіжного Союзу федеральної землі Тюрінгія. Виступаючи перед німецькими політиками лідер партії «УДАР» зазначив, що для України вкрай важливо впроваджувати в середині держави принципи роботи європейської самоврядної системи [8]. У США відбулися зустрічі із державними посадовцями, членами Конгресу, лідерами Демократичної та Республіканської партій, а також із представниками неурядових організацій та експертно-аналітичних центрів. 12 жовтня 2011 р. у Вашингтоні В. Кличко виступив у Фонді Маршалла США – інституті державної політики, зусилля якого спрямовані на поглиблення взаєморозуміння та співпраці між США і Європою. Відповідаючи на запитання американських експертів, політик зазначив, що 65% українців підтримують європейську інтеграцію. «Жодне інше питання не об'єднує українських громадян більше, аніж прагнення до євроінтеграції». Обговорюючи тему судового вироку, винесеного екс-прем'єру Ю. Тимошенко, учасники зустрічі дійшли до спільної думки: рішення суду викликало справедливе міжнародне обурення та поставило під загрозу підписання Угоди про асоціацію з ЄС та зону вільної торгівлі.

«Для України європейський вибір – це не лише вибір союзника, у першу чергу – це вибір моделі розвитку країни у майбутньому. Саме від того, що ми оберемо сьогодні, залежить, в якій Україні житимуть наші діти завтра. Для партії «УДАР» та для мене особисто відповідь очевидна – у сильній, демократичній та європейській країні», – додав політик [3].

У квітні 2012 р. з'явилася інформація про те, що партія «УДАР» розпочала інтеграцію в Європейську народну партію. В. Кличко 06 квітня 2012 р. представив свою партію та її програму у Брюсселі на з'їзді ЄНП. На цьому заході «УДАР» було репрезентовано як партію європейського зразка. Лідер партії «УДАР» В. Кличко звернувся до керівництва Європейської народної партії з проханням щодо надання партії «УДАР» статусу спостерігача в цій організації [13].

Таким чином, почавши активну політичну діяльність у 2010 р., керівництво партії «УДАР» і сам лідер В. Кличко, здійснили низку важливих кроків у напрямку європейської та євроатлантичної інтеграції, заручившись підтримкою і встановивши партнерські відносини із значною кількістю впливових міжнародних організацій та провівши низку зустрічей з політичними елітами розвинутих європейських країн і США.

Питанням зовнішньої політики України у передвиборних програмах партій приділяли менше уваги, ніж внутрішнім соціально-економічним проблемам. Аналіз зовнішньополітичних позицій політичних партій дає можливість приблизно визначити загальну картину пріоритетів нового складу парламенту, спрогнозувати можливі корективи зовнішньополітичного курсу України, оскільки, відповідно до Конституції України, основи зовнішньої політики країни визначає Верховна Рада України.

01 серпня 2012 р. на X з'їзді партії «УДАР» було представлено і затверджено передвиборчу програму на парламентські вибори 2012 року [6]. В програмі партії окреслені важливі питання, що стосуються внутрішньополітичних змін у країні, але було і частково розглянуто перспективи зовнішньої політики держави [14]. Питання зовнішньої політики у передвиборчій програмі партії 2012 року зазначені у пункті V: «Досягти європейських стандартів життя», що означає курс на європейську інтеграцію у комплексі зі стратегічним партнерством із РФ [1].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Партія «УДАР» як молода

політична сила на чолі з відомим у світі экс спортсменом і амбіційним лідером В. Кличко, який уже багато років є фактором позитивного іміджу України, стрімко набирає популярності серед населення нашої держави. Партія прагне вивести зовнішньополітичну діяльність України на новий рівень як перед стратегічними партнерами і сусідніми державами, так і перед усією світовою спільнотою. Це сприятиме налагодженню і розвитку взаємовигідних зовнішньополітичних відносин і нових перспектив. У 2012 р. в Україні будуть проведені чергові парламентські вибори і розподіл місць у парламенті суттєво вплине на подальше формування нового зовнішньополітичного курсу держави. Попри важливе значення, що надали питанням зовнішньої політики України у політичній програмі партії «УДАР», її передвиборча програма спрямована насамперед на покращення внутрішньополітичної ситуації в країні, але з чітко означеним прагненням до євроатлантичної інтеграції України.

Література

- 1) Виборча програма /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://klichko.org/ua/about/viborcha-programa>.
- 2) Історія партії «УДАР» /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://klichko.org/ua/about/history>.
- 3) Кличко: Українська влада отримає жорсткий урок. URL: <http://abyrvalg.in.ua/novost/14-10-2011-7698-34.html>.
- 4) Міжнародна діяльність /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://klichko.org/ua/about/world>.
- 5) Міжнародна діяльність партії «УДАР» /Інфо-правовий портал для громадян України в Італії. URL: http://italawguide.at.ua/index/partiya_udar/.
- 6) Партия УДАР утвердила свою предвыборную программу /LB.ua // URL: http://lb.ua/news/2012/08/01/163647_udar_predvibornoy_programme.html.
- 7) Програма партії «УДАР» /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://klichko.org/ua/about/programma/zovnishnnya-politika-ta-bezpeka>.
- 8) Продовження візиту до ФРН /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://udar.if.ua/artical/prodovzhennya-vizitu-do-frn>.
- 9) Статут політичної партії «УДАР» /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://lviv-udar.com/statut-politychnoji-partiji-udar>.
- 10) Угода про асоціацію з ЄС: Стара казка про головне? /forUm //. URL: <http://ua.for-ua.com/comments/2012/04/02/131921.html>.
- 11) Угода про асоціацію між Україною та ЄС /Вікіпедія // URL: http://uk.wikipedia.org/wiki/Угода_про_асоціацію_між_Україною_та_ЄС.
- 12) УДАР заручився підтримкою правлячої партії Німеччини /офіційний сайт партії «УДАР». URL: <http://udar.if.ua/artical/udar-zaruchivsya-pidtrimkoyu-pravlyachoyi-partiyi-nimechchini>.
- 13) УДАР стає частиною родини Європейської Народної Партії /Народні блоги. URL: <http://narodna.pravda.com.ua/politics/4f7eef529bd0d>.
- 14) Х з'їзд партії «УДАР»: Віталій Кличко представив передвиборчу програму /Онуфриевские вести интернет-газета. URL: <http://onufrievka.com.ua/blogs>.
